

Bemutatták a Tiszta égbolt című szovjet filmet Szegeden és Váshelyen. Nem vagyok filmesztéta, sem kritikus, szorgalmas moziátogatóként írom le véleményemet erről a filmről.

A film végén — ahogyan észrevettem — a nézőközönség abban egységes volt, hogy: »Ez döbbenetes erejű film«. Senki sem tudta függetlenül magát a film hatása alól.

De nem mindenben volt egységes a filmközönség véleménye. S kicsit aszerint vélekedtek, amilyen nézőpontból szemlítették és szemléltek az elmúlt tizenhat évben a Szovjetunióban és hazánkban végbement társadalmi és politikai mozgást. A nézőpont »milyensége« az a meghatározó tényező, mely szerint véleményeket alkotnak a nézők: »Ez a rész tetszett« —, »az a rész nem tetszett« —, »amaz a rész túlságosan merész vonásokkal került a közönség elé« stb., stb.

A film témája sem egyszerű. Kettős értelemben sem az. Egyrészt a társadalom és az egyén életének mély és őszinte összefüggéseit mutatja meg, művi szépítgetés nélkül. Másrészt rendkívüli szuggesztivitással bizonyítja, hogy a társadalmi igazsága és az egyén igazsága nem két különböző kategória. Ahol a társadalom útját formáló pozitív egységek kerülnek válasz nélküli kérdőjelek elé, ott a társadalomformáló erő — akarva akaratlanul — nehezékeket kap, melyek meglassítják a társadalom fejlődésének pozitív folyamatát. Újra a filmben az is, hogy egyéni problémán, szerelmi drámán keresztül jut el nagy, lenyűgöző társadalmi igazságok kimondásához.

Mi a film alapcselekménye? Egy hős szovjet pilóta — Asztahov főhadnagy — megismerkedik egy moszkvai lánnyal, egymásba szeretnek, gyerekeik születnek és azután a fiú, egy légi ütközetben

Jelenet a filmről: Szasa (Nyina Drobiseva) és Asztahov főhadnagy (Jevgenyij Urbanszkij)

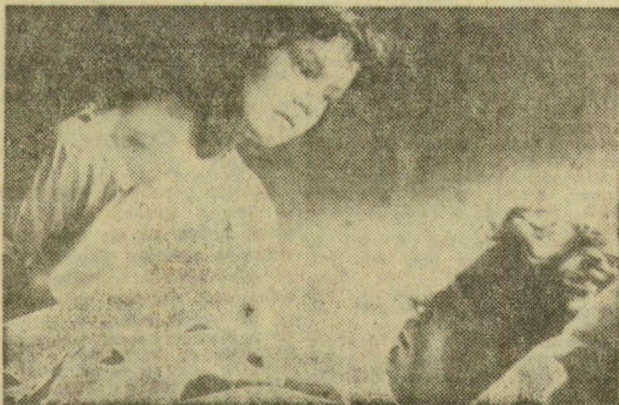
életét veszti. A Szovjetunió hőse kitüntetéssel kapja halála után, de később kiderül, hogy életben maradt. Német fogságba esett, és onnan évek múltán kerül haza. Hazatérése után gyanússá válik. Kiteszik a hadseregéből, kitüntetésétől és párttagságától megfosztják. Segédmunkásként dolgozik, és közben keresi az igazságát, de nem találja meg mindaddig, amíg a fagyos bizalmatlanság társadalmi ereszékei nem lazulnak fel.

A kitűnő Urbanszkij személyesíti meg Asztahov repülő főhadnagyot. Rendkívül hitelesen játssza el a szovjet hatalomért küzdő, tiszta lelki, egyenes ember szerepét, akit okos elvek torz gyakorlata kidobott a társadalom egyenrangú tagjainak sorából. Asztahov keresi az igazságát és a mértéket, megbélyegzettségének okait... és nem talál elfogadható magyarázatot. Tünetek: az eszme tiszta... a párt becsületes... a szovjet hatalom tisztességes... Hát akkor mi az ok, hol a válassz? S Asztahov egyéni sorsának tragikus vergődésében is — még a vodka pohár

Tiszta égbolt

mellett is — ember marad, tisztességes, elvű ember.

Mit mutat Asztahov főhadnagy lelket-jellemet ölelő kálváriája és igazságot lelő megnyugvása. Pontos tükre — magas fokú művészséggel összefoglalt tükre — annak az egészséges folyamatnak, amely a Szovjetunióban 1954 óta végbement, és amely hazánkban 1957-tel indult el. Megokolja a XX. és a XXII. kongresszus megállapításait a személyi kultusz rettenetes viszonyait illetően... s egy igen tipikus figura sorsával

Szasa (Drobiseva) és Mitya (Kulikov) a Tiszta égbolt egyik jelenetében

bizonyítja, hogy az igazságtalanság, az önkény, kikezdi a társadalom egészséges testét, először alattomosan, mint a rák, és azután menthetetlenül rombol. Hány százezer, vagy hány millió Asztahov kereste a mértéket, a magyarázatokat? Bizonyosan nagyon sokan keresték, a legműködősebb szovjet polgárok, kommunisták közül.

A bátor szimbolika, melylyel Grigorij Csuhraj, a film rendezője dolgozott — mellbecsapta a film nézőközönségét. G. Csuhraj szimbolikusan, a művészet eszközeivel válaszol az okokra és a mértékre. Kertelés nélkül, hideg tárgyilagossággal válaszol a mértékre, de ebből a tárgyilagosságból ma-

szerepében, ez a pillanat jelzi a mértéket, az okokat... a levegőben lóg a magyarázat, mindenki érti, érzi, bár nem kerül kimondásra, csak később, amikor a rádió bemondja, hogy »meghalt Sztálin«. Az ezután pergő képsoron jeges folyók zajlanak, majd befagyott patakok jege enged, kitisztul az égbolt és fényesen ragyog a nap.

Itt érdemes megállni és visszakanyarodni a filmbe temetkezett emberek »nézőpontjára«. Megrázó szimbólum ez! Azokat is megrázza,

akik leszámoltak a személyi kultusszal. Lesújtja azokat, akik nem voltak képesek erre, ezek rágódnak, kétségek közé kerülnek, amíg a film frenetikus hatása alatt állnak. De van olyan »nézőpont« is, hogy »na ugye, ezt csinálták... tudtuk mi...« S ez a nézőpont nekem is szól, meg nekik is szól és másoknak is, akik a közélet munkásaiként éljük életünket. Ezek azok a szemforgató varjúk, akik sztálinistának neveztek engem és téged... 1956-ban »feszítsd meg«-et kiáltottak és most velem szemben akarják »megvédelmezni« Sztálint, s túl merészen találják a filmet. Furcsa komédiája lenne az életnek, ha most nekem, neked és másoknak kellene »mosakodni« azért, hogy leszámoltunk és leszámolunk a személyi kultusszal... mosakodni azokkal szemben, akik öt esztendővel ezelőtt vörös lobogót téptek. (Nem azokról a becsületes, jószándékú emberekről van szó, akik nem értik a XX. és a XXII. pártkongresszus irány-

vonalát és várják, hogy bővebben magyarázzuk.) Szükségtelen bizonygatni, hogy nálunk még nem

a kommunizmus építése van napirenden, a szocializmus alapjainak lerakásán tartunk és ellenséges, reakciós elemek élnek közöttünk, akiknek nem a személyi kultusszal van bajuk, hanem a munkás-paraszt hatalommal. Ezeknek csak egyet ajánlhatalunk: hátrább az agarakkal!

Mi élvezzük a filmet, mert szívünk-lelkünk ez az eszmé... tisztulásunk nehéz folyamatának biztató motívumait látjuk művészetünkben is. De »jobbrol« élvezni, — a mi eszménk ellen — élvezni a mi művészetünket... enyhén szólva is tisztességtelen eljárás. Másként szólva tisztességtelen az ilyen »nézőpont« is.

Mondanivalójában és művészetében is rendkívül nagy alkotás a Tiszta égbolt. A szocialista realizmus kiemelkedő mutatója a szovjet filmművészetben.

Mindez egyáltalán nem akarja azt jelenteni, hogy a film teljesen hibátlan és minden tekintetben tökéletes alkotás. A második rész dramaturgiai szempontból talán kidolgozottabb az első-

nél, nem annyira elmélyült munka. Kevesebb benne az olyan nagyjerejű részlet, mint például az a képsor, amely a film első részében rendkívüli intenzitással mutatja meg a háború igazi arcát. Nem harci felvételek ezek, hanem a vasútállomáson lejáró epizód képei. Asszonyok várják a férjüket, hozzátartozóikat: azt hiszik, a katonavonattal megáll az állomáson. A várakozás izgalma egy kis tükröt adogatnak egymásnak, hajakat igazítják. A vonat azonban nem áll meg, elrobban az állomás mellett és az asszonyok nem tudnak beszélni szeretteikkel. Csak elsuhanó arcok jelennek meg előttük. Ezek a felejthetetlen képek mindennél világosabban szemléltetik a háború kegyetlen törvényeit.

A Tiszta égbolt gyengéseivel együtt is rendkívül nagy művészi élményt nyújt, és mondanivalója elgondolkodásra készteti a nézőt.

SIKLÓ JÁNOS

Új műsorok bemutatói előtt a szegedi irodalmi színpadok

Az ősz folyamán új műsorokkal szerepelnek a szegedi irodalmi színpadok, amelyeknek taglétszáma jelentősen megerősödött azokkal a fiatalokkal, akik a legutóbbi szaválóversenyeken tunk fel. A Fiatalok Irodalmi Színpada november 20-án Ősz húrja zsong című új műsorával mutatkozik be a Szegedi Nemzeti Színház Kamaraszínházában. Ezt megelőzően, vasárnap délelőtt a Csongrád megyei KISZ-bizottság javaslatára falusi és községi kulturális munkásoknak mutatja be új műsorát, utána pedig vitát rendeznek a meghívottak részvételével. A vitarendezésnek ugyanis az a célja, hogy a falun és a községekben működő vagy még szervezés alatt álló irodalmi színpadnak nyújtson segítséget a Csongrád megyei KISZ-bizottság. A műsorban szerepel Petőfi, Ady, József Attila, Juhász Gyula, Babits, Apollinaire, Heine, Nyekraszov, Shelley, Verhaeren, Verlaine és számos más költő legszebb ősz témájú verse.

A Fiatalok Irodalmi Színpada népszerűségét igazolja, hogy műsora összeállításában neves fiatal szegedi alkotók is részt vesznek már, többek között Déry Endre, József Attila-díjas író, aki az új műsor összekötőszövegét írta, valamint Vántus

István zeneszerző, aki a műsor kísérőzenéjét állította össze. Az Irodalmi Színpad tagjai közül szerepel: Bán József, Cságyó Éva, Dobos Mária, Gergely Éva, Gyürki László, Katona Judit, Kálló György, Lakner Anna, László Tibor, Lengyel István, Mácsai József, Molnár Pirokka, Peredi Katalin, Solymár Erzsébet, Szobácsi Árpád, Tápai Mária, Várhidy László, Vetrő Éva és Zenei József. Ezenkívül szerepel Homolay József.

A Szegedi Pedagógiai Főiskola működő irodalmi színpad is sikeresen tevékenykedik a város kulturális életében. November 7-én sikeres műsora már azt mutatta, hogy jóval túl van a kísérletezés időszakán. A tavaly már működött együttest jórészt felfrissítették új tagok felvételével. Főleg elsőéves főiskolai hallgatókat vontak be az irodalmi színpad munkájába. Népek hajnala című műsoruk után új feladatra készülnek. A XX. századi irodalom legszebb verseiből állítanak össze új műsort, amellyel december közepén lépnek közönség elé.

Az Egyetemi Színpad is — amely a Hekabé bemutatójával aratott nagy sikert — megkezdte munkáját az új szezonban. Működését különös gondnal kísérik, ami abból is kitűnik, hogy a szín-

„Papírviták“ a szegedi üzletekben

Nem először, de, sajnos, valószínűleg nem is utoljára hallottunk ismét vitát a szegedi üzletekben a csomagolásról. Azon már nem is lepődnek meg a vásárlók, hogy a kenyeret, legyen az felébe vágott, vagy egész darab, nem csomagolják be. Ebben a higiénia legelőkelőbb követelményét is elvető gyakorlatba már bele is törődtek, legfeljebb a különféle értekezleteken a KÜJÁLL élelmiszerhigiénikusa szól a kenyér csomagolása érdekében. Most már csak azon bosszankodnak a vevők, ha például zsírszalonnát akarnak vásárolni valamelyik szegedi hentesüzletben, s a többi különféle szalonnához egy kis szelet papírt kapnak — azt is csak úgy nagy titokzatosan, szinte suba alatt.

De nem szívesen veszik azt sem, amikor a munkából hazasielő dolgozók zöldséget vásárolnak, s az eladó a kosárból oda-berítja eléjük a pultra, zacskó nélkül. Ha az eladó jóindulatú, akkor 20, vagy 40 fillér lerovása ellenében hajlandó papírt

zacskót adni. Előfordult már az is a földművelőszövetkezetek szegedi boltjaiban, hogy a savanyú káposztát vásárló vevőnek, bár a papír súlyát egyszer már a káposztával együtt mérték, mégis a papírért külön 50 fillért kértek, s így a különként 4 forint 50 fillérbe kerülő savanyú káposzta ára 4 forint 90 lett.

Hogy miért nem írjuk meg azt is, ezek az esetek melyik boltokban történtek? Egyszerűen azért, mert a felvetett apró bosszúságok kivétel nélkül csaknem valamennyi szegedi üzletben előfordulnak, s nem lenne ildomos egyetlen üzletet tolvívre venni. A kereskedők a »papírviták« alkalmával a felső szervek utasítására hivatkoznak. Helyes lenne, ha lerögzítenék — és nemcsak az elárúsítók, hanem a vásárlók tudomására is hoznák — az illetékesek, milyen áruhoz jár papír, melyik árut nem kell csomagolni. Így sok jogos bosszúságtól óvnák meg a vásárlókat, az elárúsítókat és növelnék a szegedi kereskedelem jó hírét.

Kétfélmillió forint nyereség a Csongrád Megyei Állami Erdőgazdaságnál

A Csongrád Megyei Állami Erdőgazdaság október elsejével zárta a gazdasági évet. Az év végi mérlegek és a gazdaságosság felülvizsgálata után az Országos Erdészeti Főigazgatóság most közölte, hogy

a vállalat évi nyereségét kétfélmillió forintban hagyja jóvá.

Az erdőgazdaság ez évre tervezett nyeresége 420 ezer forint volt. A több mint

másfélmillió túlteljesítést

a jobb gazdálkodásnak köszönheti a vállalat. A körültekintőbb kitermelés, a nyersanyag gondosabb osztályozása folytán az előirányoztnál lényegesen több, nagyobb értékű ipari fát adtak a népgazdaságnak.

Fellendült idén a fagyártmányok előállítására is.

A szegedi, ásatthalmi, kistelei, sándorfalvi és a mindszenti erdészet nagy mennyiségű szerszámgyártó, turizmus, készített a termelőszövetkezetek részére. Növelte a nyereséget, hogy önköltségszámítások alapján, tehát saját erőből korszerűsítették az ásatthalmi fagyártmány-termelő üzemet, ahol sorozatban készítették a bányász és egyéb deszkákat, tetőleceket, szőlőkarókat, tüker-alágyújtókat és más faárut. Az erdőgazdasági gépüzemben

jobbban megszervezték a munkát,

csaknem száz százalékgig kihasználták a gépek kapacitását. Nagy összegeket takarítottak meg a szállításhoz és anyagmozgatáshoz, bár ez utóbbit — mint ahogyan azt a gazdaságnál őszintén megmondták — az a körülmény is segítette az önköltségszámításokban, hogy a száraz idő következtében könnyebben tudták megközelíteni a földutakon a fakitermelő helyeket.

A Csongrád Megyei Állami Erdőgazdaság az eredményes gazdasági év után

már decemberben kifizeti dolgozóinak a körülbelül egyhavi fizetésnek megfelelő nyereségrészesedést.

Holnap (vasárnap)

is vásárolhat

a következő árudákban:

GABI Gyermek Cipőbolt Lenin krt. 38.
ARANYKALASZ Kisáruház Marx tér 17.
CSILLAG Áruház Lenin krt. 36.
FAVORIT Cipőbolt Marx tér 16.
CIKTA Cipőbolt Széchenyi tér 15.
VERSENY Áruháza Széchenyi tér 14.
MINTAKONFEKCIÓ Marx tér B/6.
FECSE Készruhábolt Nagy Jenő u. 4.
LAKÁSTEXTIL Bolt Klauzál tér 7.
ALFÖLDI Áruház Lenin krt. 51.
ALKALMI Ruhák Bolt Lenin krt. 49.

VÁSÁRLÁSAIVAL KERESSE FEL ÁRUDÁINKAT!